

QVOD AR guere peccata, seu

CONCIONARI. POENITEN-
tiam, sit propriū legis, & non Eu-
geliū, propriè sic dicti, rationes
& argumenta:

Per M A T T H A E U M I V D I C E M
collecta, & iudicio ecclesiæ
piorum subiecta.

I. CORINTH. XV.

Notum uobis facio fratres Euangeliū, quod euans
geliū uobis, quod & accepistis, in quo & statis,
per quod etiam salutem consequimini, quo pacto
annunciarim uobis, si tenetis, nisi frustra credidistis.
Tradidi enim uobis in primis, quod & acceperam,
quod Christus mortuus fuerit pro peccatis nostris,
secundum scripturas: & quod sepultus sit,
& resurrexerit tertia die, secun-
dum scripturas.

BASILEAE, 1559.

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

1888-1890

MATTHAEVS IV.

DEX FRATRI SVO

Ioanni Iudici s.

P. D.

PLACET mihi tua aliorumq; piorum fratrum sententia, quod censetis me bene facturum, si nihil ad conuicia et mendacia Nemistiarum et blasphemorum spirituum, me et alios bonos viros impotentiū, respondeam, ne cum lemuribus et laruis pugnare uidear: sed expectem, donec Dei iudicio sub laruis et præstigijs latitantes quasi inuisibiles, aliquando uisibiles et conspicui fiant, ut apprehendi et aequo marte tractari possint. Quare tuo aliorumq; consilio obtemperabo, Deo iudicium commendabo:

A 2 G

EPISTOLA.

¶ut Neminiſtas larua ſua exuat,
¶in apertum adducat, rogabo.

Ut autē uideas, me interea res
necessarias & utiles agere: mitto
tibi argumenta, quæ ad Antimo-
morum errorem subuertendum, &
discrimen legis & Euangelij con-
ſeruandum & confirmandum col-
legi: & rogo, ut me in ijs tum au-
gendiſ, tum explicandiſ, tuo cōſilio,
judicio & studio iuueſ. Quo mibi
acceptum, eccleſiæ Christi necessari-
rium, & Deo gratum præſtiteris
officium. Bene in Domino, cum
tua eccleſia & familia, uale. Data
Magdeburgi, Calend. Mar-

tij. 1559.

T. Matthæus Iu-
dex frater.

Q V O D A R G V E
R E P E C C A T A , S E V C O N -
cionari pœnitentiam, sit proprium Legis,
¶ non Euangelijs, propriè sic di-
cti, rationes & ar-
gumenta.

V V M duo doctrinæ cœ-
lestis summa sint capita,
Lex & Euangeliū: ne-
cessit est ea prudenter di-
scerni, & discrimina eo-
rum in Ecclesia conserua-
ri. Iis enim confusis, lux doctrinæ cœle-
stis obfuscatur, & sequuntur tenebræ hor-
rendæ: & nō possunt cōscientiæ, laqueis
Diaboli & tētationū implicate, extricari.

Quemadmodū autem omnibus tem-
poribus ille qui zīzania serit, & lucem o-
dit, & ueritatem mendacijs suis infestat,
conatus est legem & Euangeliū cōfun-
dere, & paulatim stertētibus hominibus
tenebras ueritati obducere: ita etiā hoc
nostro seculo, quo Deus per tertium Eliā,
Doctorem M A R T I N U M L V T H E -
R V M, Ecclesię doctrinam repurgauit, &
uerum legis & Euangelijs discrimen in a-
pertū reduxit, molitus est, & adhuc mo-

Litur, & in posterum molietur per Antinomos, Anabaptistas, Schwenckfeldianos, & alios fanaticos, eam lucem extingue. Hinc est, quod non tantum in initio quidam uociferati sunt, Pœnitentiam non ex lege, sed ex Euangelio prædicandam esse, Moysè cum lege sua in curiam relegato: sed adhuc hodie, non modò cōtrouertatur, sed etiā asseratur à quibusdam, Euangelium esse concionem pœnitentiæ, & remissionis peccatorum: & aguere peccata, esse proprium Euangeli.

Quare nos simplici inquirendę & cōfirmandæ ueritatis studio, eam rem examinandam duximus,

Caput autem rei consistit in hac quæstione: An concionari pœnitentiam, hoc est contritionem, sit proprium legis, aut Euangeli, aut utriusque: & an recte speciali definitioni Euangeli, oppositæ legi, inseratur,

Porro ne in hoc examine nobis obstrepat ambiguitas, uocabulorum significations præfniēdæ sunt. nam Pœnitentia, Lex, Euangeliū, Proprium, ~~πολύτονα~~ sunt.

Pœnitentiæ uox interdū absolutè ponitur, & significat totam conuersionem, exempla passim sunt obuia. Matth. 5. Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum

9

gnum cœlorum. Item Lucæ 3. Facite fru-
ctus pœnitentia dignos. Mar. i. Prædicās
baptismum pœnitentiæ. Matth. ii. In ci-
nere & cilicio egissent pœnitentiam. Lu-
cæ 5. Non ueni uocare iustos, sed pecca-
tores ad pœnitentiam. 2. Petri 3. Deus nō
uult aliquos perire, sed omnes ad pœni-
tentiam reuerti. Rom. 2. Bonitas Deitatis
ad pœnitentiā inuitat.

Interdum habet aliquod adiunctum,
quo altera pars conuersionis notatur: &
tum significat solam contritionem. Exem-
pli sunt Marci 1. Pœnitentiā agite, & cre-
dite Euangeliō. Lucæ 24. Prædicate in
nomine meo pœnitentiam, & remissio-
nem peccatorum. Matth. 21. Vos uiden-
tes nec pœnitentiam habuistis, ut crede-
retis ei. Acto. uigesimo: Testificans eam
quæ est erga Deum pœnitentiam, & fi-
dem quæ est erga Dominum nostrū I E-
S V M C H R I S T U M.

Sed in hac proposita quæstione pœ-
nitentiā significat contritionem, quæ pro-
uenit ex agnitione peccatorū, & iræ Dei,
& pœnaru aduersus peccata. Quare scrip-
turæ testimonia, quæ in hoc genere ci-
tantur, in quibus pœnitentia non ponit-
tur pro contritione, ambigua & distin-
guenda sunt,

▲ 4 ▲ Vox

4

Vox LEGIS interdum totam scripturam ueteris testamēti notat: Ioan. 10.
Nonne scriptum est in lege uestra, Ego dixi, Dij estis? Interdum significat omnia illa de crēta, quae Deus per Moysen promulgauit. Ioan. 1. Lex per Moysen data est. Rom. 5. Peccatum non imputabatur, cum non esset lex. Interdum significat in genere doctrinā, unde Gal. 2, pro doctrina Euangelij accipitur: Ego per legem mortuus sum legi. Aliquādo pro operibus legis accipitur. Galat. 2. Si per legē est iusticia, Christus frustra mortuus est. Interdū pro maledicto legis. Rom. 8. Non estis sub lege. Interdum significat species legis: uis sunt de creta ceremonialia. Ebr. 9. Omnia penē in sanguine secundum legem purgantur. Aut statuta forensia. Actor. 23. Tu sedens, iudicas me secundum legem, & contra legem iubes me percuti. Aut præcepta legis moralis. Rom. 3. Per legem agnitione peccati. Rom. 7. Concupiscentiam nō nouissem, nisi lex dixisset. Non concupiscas.

Porro in hac significatione usurpatur in hoc negocio, scilicet pro norma illa diuina, cuius summa capita in Decalogo expressa sunt: ad quam homo cum tota sua natura, & omnibus uiribus & actionibus

ribus congruens, pronunciatur iustus, &
dignus uita æterna. Discrepans uero uel
in minimo, pronunciatur iniustus, & di-
gnus morte corporali & æterna.

Euangelij uox interdum accipitur pro
historia euangelica: ut Euangelium Mat-
thæi, Marci, Lucæ & Ioannis. Et Marci 1.
Euangelium Iesu Christi, filij Dei. Ali-
quando uero significat totum genus do-
ctrinæ, seu ministerium per Christū præ-
dicatum, & Apostolis commissum, & ab
Iis postea propagatum, de singulis articu-
lis doctrinæ à Christo traditæ, cuius duo
sunt capita: concio pœnitentiæ, & remis-
sionis peccatorum. ut Matth. 4. 9. Marci
1. Lucæ 4. 6. Prædicans Euangelium re-
gni. Matth. 18. Qui perdidenter animam
suam propter me & Euangelium, saluam
faciet eam. Lucæ 9. Circuibant castella
euangelizantes. 1. Corinh. 9. Dominus or-
dinavit, ut qui euangelium annunciant,
de euangelio uiuant. 2. Timoth. 1. Col-
labora in Euangelio. 1. Pet. 4. Mortuis quo
que prædicatum est euangelium.

Interdum specialiter significat doctri-
nam de operibus, & beneficijs exhibiti
Mæsiæ, qui annunciat peccatoribus con-
tritis remissionem peccatorum: & oppo-
nitur legi, quæ non annunciat remissio-

mem peccatorum gratis, sed postulat ¹⁴
pro admissis peccatis, & obedientia
integrali pro acquirenda uita. Lucæ 2.
Euangelizo uobis gaudium magnū. Mar
ci 1. Pœnitentiam agite, & credite euan
gelio. Rom. 1. Segregatus in Euangelium
Dei, quod antè promiserat. Ephesio. 2.
Christus euangelizauit uobis pacem. 1.
Corinhiorum 15. Admoneo uos Euange
lij. Hanc significationem Euangelium
propriam habet, & nos in ea hoc loco, u
bi agimus de Euágelio propriè sic dicto,
& de doctrina legi opposita, accipimus.

Vox Proprium etiam uariè, ut notatur
a Dialecticis, accipitur. Nam primum id
appellatur etiam propriū, quod uni spe
ciei tatum, sed non omnibus indiuiduis
conuenit. Deinde etiam propriū di
citur, quod omnibus indiuiduis conue
nit, sed non soli speciei: ut esse bipedem,
non soli homini conuenit, sed etiam alijs
animantibus. Tertiò, quod soli speciei,
& omnibus indiuiduis conuenit, sed nō
semper: ut canescere. Quartò, quod u
ni soli speciei, & omnibus eius indiui
duis, & semper conuenit. Ut, augere pec
cata, hoc est, ostendere utrum hoc uel il
lud discrepet à norma iusticiae diuinæ,
uel cum ea conueniat, & pronūciare sen
tentiam

sentiam de pœnis aut præmijs, conuenit
soli legi, semper, & omnibus eius præce-
ptis. Verum nos hic de proprio quarti
modi accipimus, cum dicimus, conciona-
ri pœnitentiam esse proprium legis.

Vocabulis in hūc modum declaratis,
& remotis & circumcisis omnibus ambi-
guitatibus, ad quæstionem respódemus:
quod concionari pœnitentiam, hoc est,
ipsum hominis naturam, cum omnibus
actionibus eius internis & externis, con-
ferre ad normam iusticæ diuinæ, in lege
expressam, & monere de cōuenientia aut
discrepantia, de promere sententiam de
pœnis transgressorum & præmijs obser-
uantium, ad cōterendam securitatem &
hypocrisim in cordibus peccatorum, sic
propriè legis officium, & non Euangelijs,
propriissimè sic dicti: id est, doctrinæ il-
lius de remissione peccatorum, oppositæ
legi: & non conueniat utrius simul, nec
possit rectè inferi isti speciali definitioni
Euangelijs.

CONFIRMATIO I.

*A propria significatione
vocabuli.*

Nam quoties illæ uoces, Euangeliū,

8

Et Euangelizare, in ueteri & nouo Testamento propriè accipiūtur, pro altera ministerij uerbi diuini parte, scilicet pro doctrina legi opposita: toties tribuitur eis reuelatio & annunciatio & oblatio suauissimorum Dei beneficiorum, per Christum: & nō accusatoria acerbitas seu denunciatio iræ Dei, & pœnarum. Lucæ 2. Ecce Euangelizo uobis gaudiū magnū, &c. Natus enim uobis est Saluator in ciuitate Dauid. Matth. ii. Lucæ 7. Pauperibus euangelizatur. Ergo nō est opus officiumq; Euangelij, propriè loquendo, accusare, terrere, & cōterere peccatores, reuelatione peccatorū, & denunciations iræ Dei, & pœnarum æternarum.

A' periphrasi Euangelij.

Paulus in epistola ad Galatas, conseruens legem & Euangelium, uocat Euangelium simpliciter promissionem. Idem Iohannes facit 1. epistola 2.

Promissio uero non accusat uel territat, non conterit, non damnat: sed promittit tantum, & offert bona.

Quare nō est de natura ueræ promissionis, concionari pœnitentiam, accusare & terrere. Proinde & Christus dicit: Qui non credit, iam damnatus est. Item: Si non creditis, in peccatis uestris moriermini

mini, & peccatū uestrum manet uobis.
Quasi dicat, Non est necesse eum denud
ab Euangelio damnari, iam enim dudū
alege, sub qua est, damnatus est.

A definitione legis.

Pœnitētiam aut resipiscentiam ea do-
ctrina docet & urget, quæ de uitijs & uir-
tutibus differit: quæq; obedientiam er-
ga Deum, & quæ nostram iustitiam flagi-
tat, aut exigit, & denunciat transgressorī
bus iram Dei & pœnas.

Sed Euangelium non est talis doctri-
na, quæ nostrā iusticiam flagitet: sed quæ
alienam, nempe Christi iusticiam afferat,
& credentibus donet. Rom. 3.4.5. Ergo
non Euangelium, propriè sic dictum, co-
natur pœnitentiam, seu contritionē.

A definitione Euangeliij.

Euangeliū est doctrina, reuelans Mes-
siam, & eius beneficia: & annuncians cre-
dentibus in eum, remissionē peccatorū.

Lex non reuelat Messiam, & eius be-
neficia, neq; in eius nomine annūciat re-
missionem peccatorum: Ergo, &c.

Constat maior ex autoritate scripture,
de qua postea dicetur.

A proprio, seu specifica differentia.

In definitionibus propria, aut specifica
diffe-

differentiæ, non sunt ei rei attribuenda, cuius non sunt, ne fiat rerum confusio. **Certa enim est regula: Cui conuenit proprium, aut specifica differentia, ei speciem tribui necesse est.**

Sed proprium quarto modo, seu specifica differentia, qua lex & Euangeliū maximè discernuntur, sunt: accusare, tergere, damnare, quod legis est officium: & consolari, & absoluere, & remissionē peccatorum gratis annunciare per Christum, quod Euangeliū est officium. Ergo, Si quis legi attribuit consolationē, abolutionem, denunciationem remissionis peccatorum per Christum, quod est solidus Euangeliū: aut econtrā Euangilio, quod accuset, terreat, dānet, eum necesse est ex Euangilio legē, & econtrā facere.

Maior constat ex regulis dialecticis. Minor constat ex scripturæ testimonijis, in quibus lex & Euangeliū conferuntur. 2. Corint. 3. Galat. 3. & 4. Rom. 5. 4.

A toto & partibus.

Pars est minor toto. Euangeliū est pars ministerij uerbi: ergo est minus toto ministerio.

Sed si Euangeliū est cōcio pœnitentiæ, & remissionis peccatorum: & ministerium etiam est prædicatio pœnitentiæ, & re-

& remissionis peccatorū : Lucæ 24. Par
aequalis erit toti, quod est adūrat⁹.

Item,

Loci Theologici alij sunt simplices, &
lij compositi. Impossibile autem est, si
plicium & compositorum eandem esse
definitionem.

Sed cum Euangelium significat doctrī
nam illam de remissione peccatorū per
Christum, oppositam legi, est locus sim-
plex : cum uero significat totum ministe-
riū uerbi, est locus cōpositus, comple-
tēns simul doctrinam legis & Euange-
lij. At loci compositi est hæc definitio:
Euangelium est concio pœnitentiaē & re-
missionis peccatorum : Ergo non potest
eadē esse definitio loci simplicis, ubi agit
de solo Euangelio, quod legi opponitur.

Esset autem eadem, si euangelio, pro-
priè sic dicto, attribueretur concio pœni-
tentiaē, seu contritionis.

Quare ne loci simplicis & compositi
fiat confusio, necesse est concionem pœ-
nitentiaē legi, & non euangelio adscribi.

A causa instrumentalis.

Ex instrumentis cuiusq; rei iudicandū
est de eius officijs, & effectibus. Quo ue-
ro quasi instrumento, aut manu lex præ-
dicet pœnitentiam, notū est; nempe De-
caloge.

atalogo, & sententijs & rebus quæ ad eum tanquam ad certissimam normam iusticie diuinæ pertinent, & horribili comminatio ne pœnarū aduersus inobedientes. Quo uero medio Euangelium possit consola ri contritos, facile est iudicare: nempe illa uoce, qua offert gratis remissionem peccatorum, quemadmodum Christus inquit: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Itē, Fides tua te saluum fecit, &c. Huic testimonium perhibet omnes Prophetæ, quod remissionem peccatorum accepturus sit in nomine eius, quisquis in eum crediderit. Act. 10. Crede in Iesum Christum, & saluaberis tu, & domus tua. Actorum 16.

Sed quo instrumento, manu, & doctrina, & sententia, per se, & absq; legis ministerio, Euangelium prædicet pœnitentia, seu contritionem, id non uideo, nec alij iudicare possunt. Ergo, cum Euangelium nullas tales habeat sententias, quibus possit prædicare pœnitentiam; quo modo dicemus Euangelium, propriè sic dictum, concionari pœnitentiam, seu contritionem? Nam quod passio & mors Christi, monent de magnitudine peccati & ira Dei aduersus peccatum: ad legis officium, & non Euangelij, propriè sic dicti, pertinent.

pent. Christus enim maledictum legis fatuus est. Galat. 3. & 4. Deinde, si ista ad Euangelium trahuntur, tum contritis peccatoribus Christum sudantem sanguinem, luctantem cum morte, in cruce pendente, lamentabiliter uociferant: **D E V S M E V S Q V A R E M E D E R E L I Q V I S T I?** & mortem ignominiosam obeunt, non eo fine proponit, ut terreantur, & ad desperationem adigantur: sed tanquam satisfactionem, ut inde consolacionem accipient de immensa dilectione Dei erga nos, qui proprio filio non pepercit, sed tradidit illum pro nobis, & is in persolutione pœnarum & integra obedientia obseruanda, abunde satis fecit. Rom. 8. Cum adhuc essemus hostes eius. Ro. 5.

Ab effectibus.

Duo immediatè cōtrarij effectus sunt necessarij in saluando peccatore, mortificatio & uiuificatio: terrere & damnare, & consolari ac absoluere. Verum nulla simplex doctrina, ut est lex uel Euangelium, potest utrumq; effectum simul præstare. Ergo Euangelij tantū opus est, consolari: Legis uero, terrere & conterere. item, Per quam doctrinā est cognitio peccati, per eam est & prædicatio pœnitētię. Sed per legem est agnitio peccati. Rom.

B 3. Ergo

Ergo per legem, & non per Euangeliū
prædicanda est pœnitentia.

A connexis.

Euangelium pertinet ad cōtritos: ergo nō ad conterendos. Matth. ii. Pauperibus euangelizat. Sed conterendis est prædicanda pœnitentia: ergo concio pœnitentię nō potest propriè attribui Euāgelio. E contrā uerò lex pertinet ad cōterendos: Rom. 3, Per legē agnitio peccati: Rom. 4, Lex irā operatur: Rom. 7, Peccatum nō nossem, nisi lex diceret, Non cōcupiscas. itē, Ego aliquando sine lege uiuebā. Porrò uiuente mandato, peccatum reuixit, ego uerò mortuus sum: & repertū est mandatum, quod institutum erat ad uitam, mihi cedere ad mortem. Ergo concionari contritionem, non est Euangeliū, sed legis officium.

A contrarijs.

Contraria immediata non possunt unī & eidem, sīmul & semel, uno eodemque respectu tribui. Concionari pœnitentiam, hoc est reuelare peccata, & arguere ea, & proferre sententiam de pœnis peccatorum, in eum finem ut securi homines agnoscant sua peccata, & cohorescant, & conterantur; & concionari remissionem

missionem peccatorum in eum finem, ut peccatores contriti consolationem accipiant, sunt contraria. Ergo non possunt simul propriè attribui Euangelio.

Ab oppositis.

Tantum duos ordines hominum, aut duo regna habet Deus in terris. Omnes enim homines aut sunt sub gratia, aut sunt sub lege. Qui sunt sub gratia, quatenus sub ea sunt, concione pœnitentiæ teritandi & conterendi sunt.

Qui sub lege sunt, illis lex iram Dei, & æternas pœnas debet denunciate, de omnibus omnino peccatis, uel explicatis uel non explicatis, notis uel signotis. Sed ante omnia sub lege sunt increduli, & cōtemptores Christi. Ergo illis lex concionetur pœnitentiam, eosq; ueluti malleus quidam conterat, comminuat & confringat, donec tandem contriti incipient optare sanationem & consolationem,

A natura correlatiuorum.

Vbi non est lex, ibi non est peccatum. Rom. 4. Vbi non est peccatum, ibi non est pœnitentia. Ergo nihil præter legē, concionatur pœnitentiam. item Romanorū quinto: Peccatum non imputatur, cum non est lex. Sed ubi Euangelium, seu

16

Gratia est (Rom. 6. & Gal. 5.) ibi non est
lex. Ergo Euágelium, propriè loquendo,
non imputat nec arguit peccata, sed lex.

Ab autoritate sacræ scripture:

Neq; Prophetæ, neq; Ioannes Bapti-
sta, neq; Christus, neq; Apostoli, uspiam
in illis locis, ubi propriè de euágelio, hoc
est, de illa doctrina quæ legi opponitur,
agunt, euangelij definitioni inferunt, aut
alias ei adscribunt, officium concionan-
di pœnitentiam, hoc est, contritionem:
sed cum legem & euangelium sibi inui-
tem opponunt, semper legis esse docent,
occidere & cōdemnare. Euangelij uero,
uiuificare, & iusticiam Christi ministrare.
Ergo male sit, si propriæ & speciali defi-
nitioni Euangelij inferitur, quod sit con-
cio pœnitentiae seu contritionis.

Probatio antecedentis.

Non est dubium, quin illæ sententiæ
in Moysè, Semen mulieris cōteret caput
serpentis, Genes. 3. & In semine tuo bene
dicentur omnes tribus terræ, Genes. 17.
&, Abraham credidit Deo, & imputatū
est ei ad iusticiam, Gen. 15. & Deutero. 28.
Prophetā suscitabit uobis Dominus de
fratribus uestris, mei simile, audietis eū
iuxta omnia quæcūq; locutus uobis fue-
rit; fu-

nit: futurum est autem, ut omnis anima
quæ non audierit prophetam illum, ex-
terminetur è populo, &c. sint conciones
Euangelicæ. Sed ex nulla earum extrui
potest, quod Euangelium sit concio pœ-
nitentiæ: id est, contritionis. Nam in ijs
promittitur Messias, qui sit opus Diabo
li destruncturus, & benedictionem & iusti-
ciam allaturus, & gratis credentibus ap-
plicaturus. Hęc non sunt tristia fulmina,
sed uerba plena consolationis: & in eum
finem proponuntur, ut conscientijs con-
tritis alleuiationem afferant, & eas rege-
nerent ad spem uiuam uitæ æternæ.

Delege uero dicitur, Maledictus qui
non manet in omnibus quæ scripta sunt
in libro legis: & tota promulgatio legis
terrifica est adeò, ut populus recuset Dei
uocem audire. Exod. 32.

Sic promissio Dauidi repetita 2. Reg.
7. Edificabo tibi domum, &c. etiam non
est terrifica, nec in eum finem proponitur
ut conteratur Dauid & alij: sed ut conso-
lationem accipient. Psalmus 32. etiam te-
ste Paulo Roma. 4. continet doctrinam
Euangelij: Verum ex eo nulla alia potest
constitui definitio, quam quod sit cōcio,
remissionem peccatorū anxijs consci-
entijs annuncians. Totū Esaiæ caput 55.

B 3 euange-

euangelicum est, ut patet ex Acto. 8. & 1.
Petri 2. sed non potest inde colligi, quod
euangeliū aliud sit quam concio de Mes-
sia, quod Deus in eo fecerit concurrere
omnes iniquitates nostras, & quod eius
uibice sanatissimus, & quod in eū creden-
tes accipiant remissionem peccatorum.

Esaias cap. 61. propria Christi euāgeli-
zantis describit officia, ut testatur Christus ipse Lucæ 4. uerū inter ea non re-
censet, quod Euangelium sit pœnitentiā
seu contritionem concionari, sed inquit:
Spiritus Domini super me, & ob id un-
xit me Dominus, ut euangelizarem afflī
tis misit me, ut medelam afferre contri-
tis corde, & promulgarem captiuis liber-
tatem, & uincit apertōrem carceris, in-
timarem quoque annum piæ uoluntatis
Domini, & diem ultionis Dei nostri, &
consolarer omnes lugentes.

Idem capite 52. cum de proprio Euangeliū officio loquitur, inquit: Quām or-
nati sunt pedes super montes euangeli-
zantis, promulgantis pacem, annuncian-
tis bonum, prædicantis salutem: dicen-
tis ad Zion, Regnat Deus tuus. Con-
cionari pœnitentiam seu contritionem,
non est annunciare pacem: sed iram Dei,
& pœnas. Ergo id nō est Euangeliū opus,
sed

sed legis. Eandem uero sententiam repeatit Nahum cap. i.

Prophetia Zachariæ 9. Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus ueniet tibi mansuetus, iustus, &c. quæ Matthæi uigesimoprimo allegatur: etiam monet, Euangelium non esse concionem pœnitentiæ, territatem conscientias, propter peccatum & iram Dei: sed esse concionem consolamentum afflictas & contritas mentes, annunciando remissionem peccatorum, & offrendo iusticiam & beneficia Messiæ.

Prophetia Oseæ 15. quæ allegatur i. Corinthiorū decimoquinto, Ego mors tua & mors, &c. monet, Euangelium esse concionem de uicta morte per Christum, & donanda uita æterna credéntibus in eum. Idem etiam de alijs prophetarum locis sentiendum est, ubi propriè de Euangeliō, eiusque officijs, & non de lege seu totō ministerio agunt. Nam in ijs locis, ubi de totō ministerio euangelico tractat, ibi eos concionem pœnitentiæ & remissionis simul complecti, extra controuersiam est.

Non est dubium, quin illæ conciones Ioannis Baptistæ sint euangelicæ, Ioan. primo: De plenitudine eius omnes nos accepimus, gratiam pro gratia: quia lex

per Moysen data est, gratia & ueritas per Iesum Christum facta est. Item: Ecce agnus Dei, qui tollit peccatum mundi. Ite Ioan. 3. Qui credit filio, habet uitam æternam: qui uero non credit, non uidebit uitam, sed ira Dei manet super eum. Verum ex his quid aliud extruas, quā Euangelium esse concionem de Christo, quod legem implerit, & peccata mundi suam orte expiarit? & quod in se credentibus docet uitam æternā, alijs incredulis in morte & ira Dei manetibus? Præterea Moysen & Christum opponit sibi inuicem: & monet, Moysen nos terrere lege sua, propterea quod nemo eam seruet: at Christum afferre nobis impletionem legis, & gratis donare, & per fidem applicare.

Citra controuersiam est, illas conciones Christi esse euágelij, Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitū daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat uitam æternam. Item Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis. Item: Veniti filius hominis saluare quod perierat. & similes. Verum quis inde aliud colligat, quam Euangelium esse concionem de beneficijs Messiae, gratis per fidem donandis, & applicandis, institutam ad consolandum

landum perterrefactas conscientias?

Idem patet ex parabola de nuptijs, de
oue, & grosso amissione, & similibus. Nam
& illæ monent, Euangelij doctrinam nō
esse terrificam, & pauorem inquietem:
sed familiariter famelicos & pauperes ad
splendidum conuiuium inuitantem. Fa-
meliacum certè apparata & gratis propo-
sita cœna non terret, sed consolatur.

Deinde Christus apertis & perspicuis
dictis suum & Euangelij proprium offi-
cium discernit, à lege seu concione pñni-
tentiae. Licet & eam aliquando concio-
netur, ut postea dicemus. Nam Lucæ 4.
ex Esaiæ 61. ostendit, suum suæq; doctri-
nae, scilicet Euangelij, quam non habet
cum Moysè seu lege communem, officiū
esse, euangelizare pauperibus, liberare ca-
ptiuos, sanare cōtritos corde, &c. Et Ioā.
3. inquit: Non misit Deus filium suum in
mundum, ut iudicet mundum: sed ut ser-
uetur mundus per eum. Qui credit in eū,
non condemnatur: qui uero non credit,
jam condemnatus est, quia non credit in
nomen unigeniti filij Dei. Et Ioan. 5. in-
quit: Nolite putare, quid ego accusatu-
rus uos sim apud patrem: est qui uos ac-
cusat, Moyses. Ioā.3. Ego nō judico quæ-
quam. Quod uero Ioā.5. dicitur, Pater

B 5 non

non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit filio, ut omnes honorent filium, sicut honorant patrem: uidetur intelligendum esse uel de iudicio extremo, & consonare cum illo quod Petrus Acto. 10. dicit, Precepit nobis ut prædicaremus, &c. quod ipse sit ille, qui constitutus erat a Deo iudex uiuorum & mortuorum. Vel de ministerio, in quo Christus uoce & officio legis arguit peccata, ad efficiendam contritionem: & postea uoce Euangeli consolat contritos. Atque ita Christus iudicat, hoc est cōcionatur pœnitentiā seu contritionē, deducit ad inferos: & alienum opus, Esaiæ 28, hoc est Moysi, operatur. Et non iudicat quenquam, scilicet uoce euangeli, quem est eius proprium officium. Secundum eam enim dicit: Venite ad me omnes. Item: Omnis qui credit in me, habet uitam æternam.

Nec Apostoli sententijs & descriptiōnibus propriè euangelicis inserunt confessionem pœnitentię seu contritionis: sed eam rem legi adscribunt. Nam Petrus Acto. 10, describit euangelium, quod sit sermo, quem misit Deus filiis Israël, annūcians pacem, per Iesum Christum, qui sit omniū Dominus: & cui testimonium ferant omnes prophetæ, quod remissionē peccatorum accepturus sit per nomen eius, quisquis

credi-

crediderit in eum. Idem facit in epistolis suis. nam 1.epist. cap.1, docet Euangeliū esse doctrinam, seu uerbum Dei prædicatum per Apostolos, & spiritum sanctum emissum ē cœlo, annunciās credentibus in Christum, salutem animarum: quam Deus promisit per prophetas, se daturū propter mortem & resurrectionem Domini nostri Iesu Christi.

Ioannes etiam multis rotundis & claris sentētijs Euangeliū describit, quales sunt 1.Ioan.2: Si quis peccauerit, ad uocatū habemus apud patrē, Iesum Christū iustū, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: nō pro nostris autē tantū, sed etiā pro totius mundi. Itē: Hæc est repro missio, quā ipse pollicitus est nobis, uitā eternā. Quod si Euangeliū est repromissio uitæ eternæ, quomodo simul possit minari morte eternā, eaq; cōminatione īcūtere pœnitentiā seu terrorē conscienciarū? Idem 1.Ioan.3, dicit Euangeliū esse præceptū Dei, ut credamus in nomē filij eius. Et idem 1.epistola 5.dicit Euangeliū esse testimonium Dei, quod Deus sit testificatus de filio suo, quod uitam eternam dederit nobis, & quod ea uita sit in filio eius: & quod habens filium, habeat uitam eternam: & econtrā, non habens

habēs filium Dei, nō habeat uitā æternā.

Paulus etiam passim concinnans Euā gelij descriptiones proponit: uerū ijs nō insuit, quod sit concio pœnitentiæ. Nam si ea quæ Act. 13. de Euangilio tradit, in summam contrahantur, talis erit: quod Euangeliū sit nuncius de impletione promissionis, ad patres factæ, per exhibi tum & resuscitatum Iesum Christum: & de remissione peccatorū, & liberatione à maledicto legis Moysaice, p fidē in Chri- stum. Idem Ro. 1. sic definit Euāgelium, quod sit doctrina à Deo per prophetas tradita, de filio Dei, qui genitus sit ex semine Dauid secundū carnē, qui declaratus sit filius Dei cum potētia, secundū spī ritum sanctificationis, ex eo quod resur- rexit à mortuis Iesus Christus Dominus noster, quæ sit potētia ad salutē omni cre- denti. Ro. 3. Euāgeliū est lex seu doctri- na fidei, de gratuita iustificatione p Chri- stum, excludens omniū operū gloriatio- nem. Ro. 10. est uerbū, sermo, sonus, hoc est doctrina, q Christus sit perfectio le- gis, ad iustificationē omni credēti. 1. Cor. 1. Euāgeliū est sermo crucis, seu stulta pre- dicatio de Christo Iesu crucifixo, quod sit nobis factus à Deo sapientia, iusticia, san- ctificatio, & redemptio, saluos faciēs cre- dentes.

dēntes. 1. Cor. 2. Euangeliū est sermo seu
prædicatio, non in perluasorijs humanæ
sapientiæ uerbis, quæ docet humana sa-
pientia: sed quæ docet spiritus sanctus de
Iesu Christo crucifixo, & bonis ab eo no-
bis donatis, deq; eius erga nos animo, i-
gnota rationi humanæ: quā etiā anima-
lis homo nō percipit, sed pro stultitia ha-
bet. Idem 1. Cor. 15. docet, Euágelium esse
lætum nunciū, seu doctrinā, quod Chri-
stus mortuus sit pro peccatis nostris se-
cundū scripturas, & quod sepultus sit &
resurrexerit secundū scripturas, uisus ē
phæ & duodecim, & pluribus quā quin-
gentis fratribus, & Paulo: per quā salutē
consequantur omnes credentes. Idem 2.
Timoth. 1. monet, Euangeliū esse doctri-
nam de gratia nobis donata per Iesum
Christum, ante tempora æterna, quæ pa-
lām facta sit per apparitionē Iesu Christi,
qui mortem aboleuerit, & uitam & im-
mortalitatem in lucem produxerit.

Lucas etiam Auctor. 8. his uerbis Euan-
gelium definit: Cum credidissent Philip-
po euangelizanti de regno Dei, deq; no-
mine Iesu Christi, baptizabantur: quod
Euangelium sit concio de regno Dei, &
nomine Iesu Christi. Autor epistolæ ad
Ebræos 2. dicit Euangeliū esse sermo
nem,

nem, quem primum Dominis, & postea
alij Apostoli prædicarint. Idem passim ca-
pite 7.8.9.10. legem & Euangeliū, nouū
& uetus testamentum sibi inuicem op-
ponit, & legi attribuit, quod arguat pec-
cata, & terreat & conterat peccatores: Eu-
angeliū uero, quod consoletur & eri-
gat, & remediū afferat, & tollat peccata.

Synodus Apostolorum Hierosolymis
celebrata Actorum decimoquinto, etiā
Euangeliū definit, quod sit concilio af-
flictis conscientijs proponenda de gra-
tia Domini nostri Iesu Christi, & non de
operibus legis. Et dilucidè Moysi doctrinā
ab Euangeliō discernit, ei que hunc
effectum tribuit, quod oneret conscientias
per Moysen: & Euangeliō, quod eri-
gat & consoletur, proposita gratia Domi-
ni nostri Iesu Christi.

Præterea Paulus ita Legem & Euangeliū
multis in locis opponit, ut ex-
presse moneat, concionari pœnitentiam
propriū esse legis, & non Euangeliū. Nam
legi attribuit, quod reuelet peccatum: Ro-
manorum tertio, Per legem agnitio pec-
cati. Romanorum septimo: Concupis-
ciam non nouissem, nisi lex dixisset, Non
concupiscas. Quod operetur iram: Ro-
manorum 4. Quod faciat, ut abunder de-

dictum

27

lium: Romanorum 5. Quod faciat, ut
peccatum maiorem in modum fiat pec-
catum: Romanorum 7. Euangelio uero,
quod reuelet iusticiam Dei: hoc est, ben-
ficium Domini nostri Iesu Christi: Roma-
norum tertio. Quod impleuerit pro no-
bis legem: Romanorum octauo & deci-
mo. Quod doceat gratiam exuberare su-
pra peccatum: Rom. 5.

Ité attribuit legi, quod occidat, & ad-
ministret condemnationem & mortem:
2. Corinth. 3. Nec possit uiuiscare: Gal. 3.
Euágelio uero adscribit, quod uiuiscet,
administret iusticiam & spiritum: 2. Cor.
3. liberet à iure peccati & mortis: Rom. 8.
afferat uitam & immortalitatem: 2. Ti-
moth. 1. accédat in cordib. nouos motus,
& afferat dona spiritus: 2. Cor. 3. Rom. 2.

Item, quod lex afferat ijs qui per ope-
ra legis uolū iustificari, maledictionem,
& gratiæ amissionem: Euangelium ue-
ro, benedictionem & gratiam Dei: Ga-
lat. tertio: Qui ex fide sunt, benedicun-
tur cum fideli Abraham. Nam quotquot
ex operibus legis sunt, execrationi sunt
obnoxij. Galat. 5. Quotquot per legé iu-
stificamini, gratia excidistis.

Si Paulus, spiritu sancto illuminatus,
sócionari pœnitétia, seu adducere hoies

ad

ad agnitionem peccatorū, iudicasset esse Euangeliū propriū, aut Euangeliō (proprietate loquendo) cum lege cōmune, absq; dubio dixisset, nō tantum per legem, sed etiam per Euangeliū esse agnitionē peccati. Sed is uerbum Dei rectē secare doctus, illud omne quod reuelat & arguit peccatā, & irā Dei monstrat, & exaggebat aduersus peccatū, ad conterendū homines propositū, legi adscribit: adeò ut etiā Christum, eiusq; opera, quatenus monēt de magnitudine irē Dei aduersus peccatum, ad legē referat. Gal. 3. & 4, ubi Christum dicit esse factum sub legē; item, Maledictū legis. Econtrā uero, omne quicquid consolatur contritos peccatores, in nomine Iesu Christi, Euāgelio attribuit: Non estis sub lege, sed sub gratia, Ro. 6.

Ab exemplis sacrae scripture probatis.

Nullū extat in sacris literis exemplū, ubi quis ad consolandum & erigendum peccatorem contritum, usus fit concione pœnitentiæ seu contritionis, hoc est uoce & ministerio legis deducētis ad agnitionem peccatorum, & iram operantis: aut econtrā ubi quis uoce Euangeliū per se usus esset, ad contritionem peccatoris. Ergo nouo & inaudito exemplo concio

éoncio pœnitentiæ adscribitur Euangeli
lio, hoc est, promissione de remissione
peccatorum per Christum.

Antecedēs probatur per inductionē: Deus Adæ & Euæ lapsis uoce legis con-
cionatur cōtritionem, & agnitionem. in-
quit enim: Nunquid de ipsa arbore, de
qua præcepi tibi, ut non comederes ex
ipsa, comedisti? & postea: quia audisti uo-
cem uxoris tuæ, & comedisti de arbore,
de qua præcepi tibi dicens, Nō comedes
ex ea, maledictus est humus, &c. Puluis
es, & in puluerem reuertēris. Et non il-
la sententia, Semen mulieris conteret ca-
put serpentis: quæ erat uox Euangelij.
Et quamuis ea sententia in sermone, ut
Moyses ordinē notat, interijcitur: tamē
senserunt Adam & Eua, sese perterrefieri
illa uoce, & propria conscientia, quod le-
gem Dei transgressi sint, ob quam etiam
Deū fugiunt: & nō hac uoce, Semen mu-
lieris conteret caput serpentis, quæ eos
erexit & consolata est: ut appareat ex Euæ
pariente Cain, & dicēte, Acquisiui uirum
a Domino. Specabat enim illum eam fo-
re, per quem restituendi essent ex pecca-
to & morte, ad statum priorem. Sed erat
in persona: Genes. 3. & 4.

Sic Cain non uoce Euangelij, qui cre-
dit in

ad agnitionem peccatorū, iudicasset esse Euangeliū propriū, aut Euangeliō (proprietō loquendo) cum lege cōmune, absq; dubio dixisset, nō tantum per legem, sed etiam per Euangeliū esse agnitionē peccati. Sed is uerbum Dei rectē secare doctus, illud omne quod reuelat & arguit peccata, & irā Dei monstrat, & exagerat aduersus peccatū, ad conterendū homines propositū, legi adscribit: adeò ut etiā Christum, eiusq; opera, quatenus monet de magnitudine irę Dei aduersus peccatum, ad legē referat. Gal. 3. & 4, ubi Christus dicit esse factum sub legē; item, Maledictū legis. Econtrā uero, omne quicquid consolatur contritos peccatores, in nomine Iesu Christi, Euāgelio attribuit: Non estis sub lege, sed sub gratia, Ro. 6.

Ab exemplis sacrae scripturæ probatis.

Nullū extat in sacris literis exemplū, ubi quis ad consolandum & erigendum peccatorem contritum, usus sit concione pœnitentiae seu contritionis, hoc est uoce & ministerio legis deducētis ad agnitionem peccatorū, & iram operantis: aut econtrā ubi quis uoce Euangeliū per se usus esset, ad contritionem peccatoris. Ergo nouo & inaudito exemplo concio

concio pœnitentiæ adscribitur Euangeliæ, hoc est, promissioni de remissione peccatorum per Christum.

Antecedēs probātur per inductionē: Deus Adæ & Euæ lapsis uoce legis concionatur cōtritionem, & agnitionem, inquit enim: Nunquid de ipsa arbore, de qua præcepi tibi, ut non comederes ex ipsa, comedisti? & pōstea: quia audisti uocem uxoris tuæ, & comedisti de arbore, de qua præcepi tibi dicens, Nō comedes ex ea, maledictus est humus, &c. Pulus es, & in puluerem reuertēris. Et non illa sententia, Semet̄ mulieris conteret caput serpentis: quæ erat uox Euangelij. Et quamuis ea sententia in sermone, ut Moyses ordinē notat, interiicitur: tamē senserunt Adam & Eua, sese perterrefieri illa uoce, & propria conscientia, quod le gem Dei transgressi sint, ob quam etiam Deū fugiunt: & nō hac uoce, Semen mulieris conteret caput serpentis, quæ eos exiit & consolata est: ut apparet ex Euā pariente Cain, & dicēte, Acquisiui virum a Domino. Specabat enim illum eum fore, per quem restituendi essent ex peccato & morte, ad statum priorem. Sed erat in persona: Genes. 3. & 4.

Sic Cain non uoce Euangelij, qui crevit in

C

dit in semen mulieris conterentis caput
serpenti ad agnitionem sui peccati deduci-
tur: sed uoce legis Cain, Vbi est Abel fra-
ter tuus? & postea, Quid fecisti? ecce san-
guis fratris tui clamat ad me de humo: et
nunc maledictus es tu & terra, &c. Gen. 5.

Nec Noah, ad concionandum pœni-
tentiam hominibus ante diluvium, usus
est promissione: sed uoce legis, qua indi-
cabat impijs peccata sua, & iram Dei, &
pœnas. Genes. sexto.

Sic Loth, securis Sodomitis nō propo-
suit promissionē gratiæ Dei, sed cōmina-
tus est pœnas uoce legis. Gen. 19. 2. Pet. 1.

Sic Deus repetitione promissionis de
semine Abrahæ benedicendo, non eum
perterrefecit: sed consolatus est eū. Gen.
duodecimo. & Genes. decimoquinto in-
quit Deus: Ne timeas Abraham, ego sum
p̄t̄ctio tua, et merces tua copiosa ualde.

Sic Nathan, cum Dauid peccatum ar-
guit, non deducit eum ad promissionē,
sed ad legem: & postea cum eum conso-
latur, nō utitur ministerio legis, sed pro-
missionis. inquit enim: Dominus abstu-
lit peccatum tuum.

Idem faciunt Prophetæ, Esaias, Jeremi-
as, Ezechiel, Daniel, Iоel, & cæteri om-
nes, ut constat ex eorum concionibus.

Taxant

Taxant enim peccata uoce legis, & consolantur contritos promissione de Messia. Hinc etiam est, quod plerūq; cū magnas pœnas prædixerūt ppter peccata populi, subiiciat & interspergat dulcissimas de Messia prophetias et consolaciones.

Ioannes etiam Baptista in suo ministerio non consolatur contritos peccatores uoce legis, Agite pœnitentiam: sed altera uoce, Appropinquat regnum cœlorū. Item: Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi. Ioan. i. Et, Qui credit in filium, habet uitam æternam: Ioan. 3.

Nec ad securos Pharisæos perterrefacit endos utitur uoce Euágelij, Ecce agnus Dei: sed uoce legis. Progenies sepétum, Inquit, quis uobis monstrauit, ut fugeretis a uentura ira? Item, Iam securis ad radicem arborum posita est. Matthæi 3.

Christus, magister & præceptor noster, pauperibus se euágelizare dicit: Matthæi 11. Lucæ 4. Idem Mat. 7. prohibet sanctū projicere canibus. Quod uero alijs interdixit, nūquid ipse fecerit? nequaquam. nā Mar. i. distinctè concionatus dicitur: Agite pœnitentiam, & credite Euágelio, quo indicat Christū pœnitentiā seu contritionē, ordine in docēdo separasse ab euágelio, ac etiā in ipsa praxi separari uoluisse.

C 2 Quod

Quod autem Christus pœnitentiam seu contritionem concionatus sit ex lege, constat ex Matth. 5. ubi legem aliter quam Pharisæi exponit, quod non tantum externa, sed etiâ interna: & non tantum ex ea peccata quæ reuelet expressè, sed quæ implicitè præceptis eius insint, & ad ea referantur, arguat. Nam et si in quinto præcepto non explicitè prohibetur ira, neq; raha, neque fatue ad fratrem suum dicere: tamen eo præcepto Christus hæc peccata arguit. Sic licet sexto præcepto nō expreſſè prohibeantur affectus impudici erga alterius uxorē, tamen eo præcepto Christus damnat concupiscentiam. Deinde certū est, Christum Pharisæis & Sadducæis & securis hominibus non proposuisse Euangeliū in eum finem, ut per id cōterantur. Nam Pharisæos, quærētes quid faciendo posseant uitam æternam, deducit ad legem, eamque exponit, ut inde cognoscat sua peccata. Matthæi 12. ad Pharisæos inquit: Progenies uiperarum, quomodo potestis bona loqui, cū sitis mali? & Matthæi 23, non Euangeliū, sed legis uoce, Vē illis denunciat. Econtrâ uero, contritis & anxijs conscientijs non proponit legem ad consolandum, & erigen-
dum

dum eos: sed Euangelium. Matth. 9 inquit ad paralyticum, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Ad peccatricem mulierem inquit Lucæ 7: Remittuntur tibi peccata. Item, Fides tua te saluam fecit, uade cum pace. Idem etiam Christus parabolis de filio prodigo, & de dispensatore iniusto, & seruo debitor depinxit.

Apostoli tum doctrinam Christi, tum eius exemplum imitati sunt, & officio legis arguerunt primum peccata: & deinde uoce Euangelij, contritis conscientijs annunciarunt remissionem peccatorum: ut patet ex Actorum 2. 3. 4. & alijs. Primum arguunt peccatum Iudæorum, quod proditores & occisores Messiae facti sint: quæ erat dira concio Legis, & non Euangelij. Deinde contritos erigebant, consolatione euangelica.

Stephanus obstinatis Iudeis non proponit Euangelium, ad eos conterendos: sed graui concione legali duriciem cordium eorum, & quod prophetas occiderint, & resistant spiritui sancto, & iam Messiam prodiderint & interfecerint, arguit. Actorum septimo.

Ananias Paulum contritum, non consolatur concionando ei contritionem,

sed Euangelium. inquit enim: Dominus misit me, qui apparuit tibi in uia, qua ueniebas, ut uisum recipias, & implearis Spiritu sancto. Actorum nono, Exurge & ablue peccata tua: Actorum uicesimo secundo, Petrus Cornelium, & familiam eius, uoce Euangelij consolatur: Actorum decimo, Paulus & Silas custodem carceris, trepidum & anxium, non legis uoce, & concione pœnitentiæ, id est, contritionis erigunt: sed Euangelij. Inquiunt enim: Crede in Christum, & saluaberis tu & domus tua. Actorum decimosexto.

Paulus, qui recte iussit Timotheum & alios secare uerbum ueritatis, scilicet in Legem & Euangelium, & utroque suo ordine uti: Lege scilicet, ad agnationem peccati & mortificationem: Roma. 3. 4. 2. Corinth. 3. Euangeliu uero, ad reuelationem iusticiæ Dei, & uiuificacionem: Romanorum 3. 2. Corinth. tertio, Ipse quoque idem obseruauit. Nam in epistola ad Romanos, reuelat, probat & arguit, ex Lege naturali, gentes esse peccatores: capite primo. Iudæos uero arguit ex lege promulgata per Moysen, quod & ipsi sint peccatores, capite secundo & tertio legali illa sententia: Non

est

est iustus, ne unus quidem: non est qui intelligat, non est qui exquirat Deum. Omnes deflexerunt, & inutiles facti sunt: non est qui exerceat bonitatem, non est usque ad unum. Item postea dicit, Legem obturare omne os, & facere totum mundum obnoxium Deo. Postea uero proponit Euangelij uocem, ad erigendum conscientias Lege territas.

Galatis non Euangelij uoce, Qui credit in Christum, habet uitam æternam: sed Legis uoce concionatur contritio nem. utitur enim illo argumento: Impie is facit, qui neglecta ueritate Euangelij mendacijs credit, & à Deo uero ad elementa mundi deficit, qui gratiam Domini nostri Iesu Christi aspernatur. Vos hæc fecistis: Ergo male fecistis. Hic si quis rem bene inspiciat, facile intelliget, maiorem esse sententiam legis, & congruere ad primum præceptum, quod proponit ueram Dei agnitionem in uerbo eius patefactam, & uerum Dei cultum, & damnat omnes falsas de Deo opiniones & idololatriam. Præterea Paulus Corinthium incestuosum non Euangelij uoce arguit, sed uoce Legis. Nam fa-

cinus eius stuprum appellat. Nec pos-
 stea iubet eum contritionis uoce eri-
 gi, ea enim tristiciam auxisset: sed uo-
 ce Euangelij, qua condonatio peccato-
 rum annuntiatur. inquit enim: Ut con-
 donare debeatis, & consolari, ne quo
 modo absorbeatur huiusmodi immo-
 dico dolore. quapropter obsecro uos,
 efficite ut ualeat in illum charitas. Idem
 Galatorum sexto, Occupatos aliquo
 peccato, iubet spiritu lenitudinis, & non
 concione contritionis instaurari. Idem
 de alijs Apostolis, eorumque discipu-
 lis uerum est, quod recto ordine in suo
 ministerio, concione pœnitentiæ seu le-
 gis, & Euangelij usi sint: & non ad eri-
 gendum contritos, usurparint concio-
 nem pœnitentiæ seu contritionis: nec ad
 conterendum securos, uocem Euange-
 lij propriam, quæ est peccata remittere
 & consolari. Nec potest dari dissimile
 exemplum, uerum & approbatum. Et
 go ut nec in ipsa praxi, ita neque in idæa,
 definitio illa uera est: Euangelium, pro-
 priè scilicet dictum, & de doctrina illa
 consolante conscientias, quæ legi oppo-
 nitur, acceptum, est concio pœnitentiæ:
 hoc est, agnitionis peccatorum, & simul
 remissionis peccatorū. Sed si accipiatur
 illa

illa definitio p generali descriptione ministerij Euangelici, quod duas distinctas partes habet, concessionem legis, & remissionis peccatorum: tum omnibus modis uera est, & extra controuersiam.

AB AUTORITATE HOP
minum piorum recte sens/
tientium.

Possem allegare ueterum autoritatem.
Sed iam libet tantum recentiorum uti.

Ab autoritate Lutheri.

LUTHERVS nunquam hanc cōfusionem legis & Euangelij in suis definitionibus admittere uoluit: sed semper legi quidem contritionem, Euāgelio uero remissionem peccatorum distincte attribuit, magnaq; diligentia hoc discrimen inculcauit. Sic & PHILIPPVS initio fecit: quorum aliquot testimonia iam adiiciam.

LUTHERVS in suis Antinomicis propositionibus, Disputatione 1. Proposit. 31. sic inquit: Peccatū uero & mors, nō per uerbū gratiæ & solatij, sed p legē necesse est ostēdi. 32. Experiētia est, quod Adam prius arguitur legis transgressor, pōst per semen mulieris erigitur, &c.

C 5 33. Et

33. Et Dauid prius lege per Nathan occiditur, dicentem, Tu es ille, &c. post Euangelio seruatur, dicente, Non morieris, &c. 34. Paulus prius lege prostratus audit, Quid me persequeris? post Euangelio uiuificatur: Surge, &c.

35. Et ipse Christus Marci 1. Poenitentiam agite, & credite Euangelio, appropinquaret enim regnum Dei. 36. Iterum oportuit in nomine eius prædicari poenitentiam, & remissionem peccatorum. 37. Sic & spiritus primò arguit mundum de peccato, &c.

Item in 2. Disputatione, Propositione 31. Hoc testatur illa vox eorum, quod lex arguat peccatum, & quidem sine spiritu sancto, tantum ad condemnationem. 37. Sed in hoc falsum est, quod sine Spiritu sancto arguat lex peccatum, cum lex sit scripta digito Dei. 38. Et omnis ueritas, ubicunque est, à Spiritu sancto est. Et prohibere legem, est ueritatem Dei prohibere. Item disputatione 2. propositione 18. Quicquid ostendit peccatum, seu iram, seu mortem, id exercet officium legis, siue fiat in Veteri, siue in Nouo testamento. 19. Reuelare enim peccatum, est aliud nihil, nec aliud esse potest, quam esse legem, seu effectum & vim legis

legis propriissimam. 20. Lex & ostensiō peccati, seu reuelatio irae, sunt termini C O N V E R T I B I L E S: ueluti homo & risibile, uel rationale.

Item in prima Disputatione, Propositione 2. Hic dolor propriè aliud nihil est, nec esse potest, quām ipse tactus seu sensus legis in corde seu conscientia.

3. Multi enim audiunt quidem legem, sed quia sensum seu uim legis non sentiunt, nihil dolent, neque pœnitent.

4. Pœnitentiæ prior pars, scilicet dolor, est ex lege T A N T V M. 25. Vniuersa enim Scriptura tradit, pœnitentiam à lege esse inchoandam: id quod rei ipsius ordo, & experientia quoq; monstrat.

Quid quæso clarius dici, aut excogitari potest, quām quod Lutherus in hisce dīctis pronunciat?

In Postilla porrò etiā graius, asperius que hanc definitionem ponit, inquiens: Darumb ist s nichts / das vnser Antinomer auf disem exemplē gōucklen / man solle nicht durch das gesetz/sondern durch das Ēvangelium die būße predigē/vnd treibē/vn verkerē die zwey stücke reuelationē gratiē, & reuelationē ire, &c.

Item

40

Itēdē ist lauter B L J N D
vnd L E R R J C H T fürge-
bē/solcher leute/die nicht V E R
S T E H E L L / wed was zorn
noch gnade/büß oder trost d ge-
wisseney (Nota / Merck) es ist
A L L E S des gesetzes predig/
was da von vnsern sünden vnd
Gottes zorn predigt / es geschehe
wie/od wen es wölle. Widerumb
ist dē E u a n g e l i u m ein solche pre-
digte/die N J C H T S anders
den Gnade vñ vergebūg in Chri-
sto zeigt/vnd gibt/rc.

Wie d Herr selbst Joan. vij.
sagt/Der heylige geyst wirdt die
welc straffen vmb die sünde. Ja
was ist für ein ernstlicher/schreck-
licher anzeigung vñ predigt Got-
tes zorns über die sünd/den eben
das leiden vnd sterben Christi sei-
nes sons: Aber so lange dis alles
Gottes zorn predigt/vñ den mē-
schen

schen schrecket/ so ist es noch nicht
des Euangeli noch Christi eigne
predigt/ sondern Amosis vnd des
gesetzes/ über die vnbüßfertigen.
Den das Euangelium vñ Christus
ist je nicht geordnet noch ge-
geben/ zu schrecken/ noch zu ver-
dammē: sonder die/ so erschrockē
vnd blöde sind/ zu trösten vñnd
auffzurichten/ &c.

Itē/ Also predigt jm auch als
hie S. Petrus selbs/ das Ges-
sege von seiner sunde vñ Gottes
zorn/ eben auf diser grossen wol-
that Christi: dē er kan auch nicht
anders/ den zorn vñ schreckē/ vñ
sein vnwirdigkeit gegenn Gott/
darauf nemēn: den er hat noch
keinen andern verstandt in seine
herzen/ den des gesetzes/ welches
zeiget/ das Gott der sündē feind
ist/ vñ sie straaffen will. Aber vñ
der gnade Christi / weis er noch
nichts/

nichts / welche durchs Euange-
lium allen sündern vmb sonst ge-
schenckt wirdt / rc.

Item / Den das Euāgelium
gwisslich REJUVEN ZDXN
predige / noch in schreckē vñ angst
führt / sonder kompt allein die
gwissen zū trosten / rc.

AB AVTORITATE PHIL
lippi Melanthonis.

PHILIPPVS quoque in primis Lo-
cis idem sensit & afferuit. Hęc enim sunt
eius uerba: Duę in uniuersum scripture
partes sunt, Lex & Euāgelium. Lex pec-
catum ostendit, Euāgelium gratiā. Lex
morbum indicat, Euāgelium remediū.
Lex mortis ministra est, ut Pauli uerbis
utamur: Euāgeliū uitae ac pacis. Lex uir-
tus peccati est: Euāgelium uirtus salu-
tis omni credenti. item: Sicut lex est, qua
recta mandantur, & qua peccatum osten-
ditur: ita Euāgelium est promissio gra-
tiæ, seu misericordiæ Dei, adeoq; condo-
natio peccati, & testimonium beneuole-
tiæ Dei erga nos, quo testimonio certia-
nimi

nimini nostri, &c. Item: Hic satis sit mo-
nuisse, hoc opus legis initium esse pœni-
tentiae, quo spiritus Dei terrere & con-
tundere conscientias solet, &c. Hæc de
pœnitentiae initio tractant Sophistæ in
quarto Sententiarū, &c. Item: Sicut lex
peccati cognitio est, ita Euāgeliū promis-
sio gratiæ & iusticiæ, &c. Itē: In summa,
propriū legis opus est, peccati reuelatio.
Sic & in Locis 1538. recusis dicit: Propriū
opus, aut doctrinā Euangeliū esse, prædi-
cationē gratiæ, aut remissionis peccato-
rum. Ergo alterum officiū, id est prædica-
tio pœnitentie, erit impropriū Euāgilio.

AB AVTORITATE AV/
gustanae confessionis.

PROBANT hanc sententiam etiam Au-
gustana cōfessio, quæ citat prolixum di-
ctum Mileuitanę Synodi, in loco de fide,
fol. 14. ubi diserte legi quidem cognitio
peccati & contritio tribuitur: & econtrà
Euangelio, sola remissionis peccatorum
prædicatio. Hæc enim sunt eius uerba:
Nōne satis ostēditur hoc actū esse p legē,
ut peccatum cognosceretur: & sic aduer-
sus uictoriā peccati ad diuinam gratiam,
quæ in promissionibus p̄posita est, con-
fugere-

fugeretur, ut ad liberationem quærerentur promissiones Dei, hoc est, gratia Dei: & incipiat esse in homine iustitia, non sua, sed Dei. Item citar Confessio Augustinū dicentem: Quandoquidem per legem ostēdit homini infirmitatem suā, ut ad eius misericordiam profugiens sanaretur, &c. Quibus dictis illa clarē legi quidem cognitionem peccati, contritionem, aut pœnitentiam tribuit: Evangelio uero solā gratiæ, misericordiæ, aut remissionis peccatorū prædicationem.

Sic & *Apologia*, licet aquando utatur ea definitione, quod Euāgelium sit prædicatio pœnitentiæ, & remissionis peccatorum: tamen contrā aliās aliquoties indicat, quod in tali definitione, uoce Euāgelij impropriè utatur, pro tota Christiana doctrina. inquit enim: Euāgelium PROPRIE loquendo, est promissio remissionis peccatorum, & iustificationis propter Christum, quam non docet lex, neque hæc est iustitia legis. Lex enim requirit à nobis opera nostra, & perfectiōnem nostram: sed promissio offert nobis oppressis peccato & morte, gratias reconciliationem, propter Christum, &c. Hic clarē audimus, Euāgelium propriè esse prædicationem remissionis peccatorum.

torum. Alterum uero ei impropriè tribui, & quidem clarè addit, PROPRIE loquendo: ut indicet, alias se impropriè loqui, in Euāgelij definitione. Separatim etiā singulis partibus, sua uera ac genuina propria, aut officia, distributim tribuit, ut nihil planè clarius dici, excogitari uemnino queat.

AB AVTORITATE SMALCHALDICORUM articulorum.

Deniq; & Smalchaldici articuli in capite de lege & pœnitētia, disertissimè legi quidem officium reuelādi peccati, irā Dei & contritionis attribuunt: Euāglio uero, tantum remissionem peccatorum. Verba eorum hæc sunt:

Solch ampt des Geseges behelt das new Testament / vñ treibets auch / wie S. Paulus Rom. 3. thüt / vnd spricht / Gottes zorn wirdt vom himmel offenbaret über alle menschen. Item iij. Alle welt ist für Gott schuldig / vñnd kein mēsch ist für jm gerecht. Vñ Chāstus Joan. xvij. Der Heylig
D. geyst

46

geyst wirdt die Welt straaffenn
vmb die sünd/rc.

D3 ist nun die doñeravt Gots
tes/damit er beide/die offenbars
lichen sünden/vnd falschen heyligen/in ein haussen schlechte/vnd
leßt keinen recht haben/treybet
sie alle sampt in das schrecken vñ
verzagen. Das ist der hammer/
wie Jeremias spricht: Mein wort
ist ein hammer/der die felse zer
schmettert. Das ist nicht actiua
contritio/ein gemacht reuwo:son
der passiua contritio/das rechte
herze leid/leyden/vnd fulen des
tods/rc.

Vnd das heifst denn die rechte
büß anfahen/vnd müß d mensch
hie höre solch vreil/Es ist nichts
mit euch Allen/Ir seydt offent
liche sünden/oder heyligenn; Ir
müßt all anders werden/vñ an
ders thün/weder jhr seydt/vnd
thün;

47
thüt: Ihr seydt / wer / vnnid wie
groß / weise / mechtig vnd heylig
als jhr wolt / hie ist niemād from.

Aber zu solchem ampt thüt dʒ
neüwe Testament fluy die trost-
lich verheissung d gnađē / durchs
Euangelium / der man glauben
solle / wie Christus spricht Mars-
et am erste: Thüt buß / vñ glaube
dem Euangeliō: das ist / Werdet
vnd macht anders / vnd glaub
meyner verheissung.

A C O N F E S S I O N

ne Turingica.

Sic & Turingica confessio dicit, Euā-
gelion N I H I L aliud esse, quām prædi-
cationem gratiæ, ob Christum promis:;
& contrā pœnitentia prædicationem, di-
serē legi tribuit.

A iudicato.

In disputatione Isinderi, anno 1548:
eui & ego intererā, erat in propositione
secunda: Doctrinam de pœnitentia & re-
missione peccatorum, esse præcipua Euā-
gelij

D 2

geliij capita. Id expugnabat D. Illyricus, publicè opponens hoc argumentum.

Prædicatio pœnitentiæ nec est pars nec caput Euangeliij: Ergo non recte affirmamus, pœnitentiæ prædicationem esse doctrinam Euangeliij. Respondebat Dominus præceptor PHILIPPVS, Euangelij doctrinā uti ministerio seu uoce legis: & se Euangelij uocabulo nō propriè tantum pro doctrina de remissione peccatorum, sed pro doctrina totius ministerij Euangelici, uti. Item, spiritum sanctū arguere mundum, & uti ad eam rem ministerio & uoce legis, ut declareret, quæ & qualia sunt illa peccata, quæ lex indicat. Eius uero disputationis singula uerba excepta habemus, quæ si necesse foret, proferri possent. Ergo propriè loquendo, Euangeliū non est concio pœnitentiæ & remissionis peccatorū, sed impropositio scilicet, cum Euangeliū accipitur pro toto ministerio uerbi. Cuius summā Christus complectitur, inquiens, Ite prædicates in nomine meo pœnitentiā & remissionem peccatorum: ut habet secunda propositio in hac Disputatione de pœnitentiā, respondente Melchiore Isidoro.

Ab Abiū.

Doctrina, quam multa sequuntur absurdula

furda & inconuenientia, non potest esse
uera, certa & firma.

Illam uerò doctrinam, quod Euange-
lium, propriè loquendo, concionetur pœ-
nitentiam, hoc est, agnitionem peccati &
contritionem, sequuntur multa incom-
moda & inconuenientia. Ergo, necesse
est ea esse falsam, & in Ecclesia nō ferēdā.

Probatio Minoris.

Nam abolet Christi mandatū, Matth.
7. Nolite sanctum dare canibus : & Pau-
li. Timoth. secūdo, de recte secando uer-
bo ueritatis.

Corruptit doctrinam de officio Chri-
sti, & facit ex eo Moysen, & iudicem dā-
nantem cōtritos & afflictos peccatores:
cōtra illud, Venite, &c. Matth. ii. & Ioan.
3. Non misit Deus filium, ut condemnet
mundum.

Tollit discriminē legis & Euāgelij. quod
enim legis & Euāgelij discriminē erit; si
concionari pœnitentiam & terrere pecca-
tores, & consolari uicissim eos, tum legi
tum Euāgeliō fuerit attributum?

Obscurat & eripit conscientijs conso-
lationem, & adigit eas ad desperationē.
Nam si contriti peccatores, concione pœ-
nitētiae, quæ est doctrina de bonis & ma-
lis operib⁹, affliguntur: alij inde colli-

D 5 gent,

gent, bona opera necessaria esse ad salu-
tem, & neminem sine ijs posse saluari: alij
però desperationis materiā inde sumēt,
quod nullam habeant alleuiationē, cum
à lege & Euangeliō simul damnentur.

Doctrinam de ministerio verbi muti-
lat. Cum enim id habeat duo capita, legē
& Euāgelium: necesse est, unicuiq; suū
proprium officium adscribi.

Quod si contritio aut pœnitentia Euā-
gelio tribuitur, quod erit tandem munus
& officium legis? Certè abiiciēda erit ex
Ecclesia, & ad solam disciplinam politi-
cam, & in curiam releganda. Verū cum
oporteat eam retinēti in ecclesia, necesse
est, ei aliquod munus in conuersione ho-
minis concedi. Quod cum non possit es-
se prædicatio remissionis peccatorū, aut
gratiæ aut fidei, necesse est ei contritio-
nem adscribi.

Inuertit etiam ordinem in ministerio
ordinatum, scilicet ut primo loco securis
hominibus pœnitentia, & postea contri-
tis remissio peccatorū proponatur. Nam
si Euangeliū est concio pœnitentiae, o-
portebit id etiam quantum ad praxin &
applicationem, non tantum, quātum ad
ideam seu cognitionem doctrinæ acqui-
sēdam, proponi: inde homines sient se-
curiores,

curiores, ut testatur experientia: contra ordinem à Christo institutum, qui uult ut lex præcedat, & postea Euangeliū sequatur.

Confirmat erroneam opinionem hæreticorum. Nam præcipuum est fundamētum Antinomiæ. Propositiones enim Islebij à L V T H E R O editæ, nihil perinde inculcant, quām hoc ipsum. Nam in prima, hæc uerba extant: Pœnitentia nō est ex Decalogo, aut lege Moysi docenda, sed per Euangeliū. Nec solum Islebij Antinomia hoc fundamētū nixa fuit: sed etiam Anabaptistæ, Stenckfeldius, Lascus, Gnaphæus, & multi alijs cōtendūt, pœnitentiā seu cōtritionē, per Euangeliū, & nō per legē esse docēdam,

R E F V T A T I O
objectorum.

Dicta scripturæ, quibus probare quidam conantur, pœnitentiæ seu contritionis prædicationem esse proprium Euangeliū, ideoq; in definitione eius collocandum: fallaciam æquiuocationis faciunt, dum alia generalem Euangeliū significatiōnem, qua totum ministeriū uerbino-
tar, & complectitur concionem legis &

D 4 Euang.

Euangelij: alia specialem, qua significat concionem de remissione peccatorum gratuita, & opponitur legi, proponunt. Cuiusmodi est Marci 16. Christus inquit: Ite in mundum uniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ. Sed Lucæ 24. id exponit: Sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertio die, & prædicari sub nomine eius pœnitentiam, & remissionem peccatorum. Ergo Euangelium est concio pœnitentie, & remissionis peccatorum.

R E S P O N D E O.

Vox Euangelij duplici modo usurpatur. Aut enim pro toto ministerio uerbi: aut tantum pro una ministerij parte, scilicet pro concione, remissionem peccatorum annunciantे per Christum. Quod si ergo in consequente accipitur pro ministerio uerbi, est definitio generalis ministerij uerbi.

Si uero in consequente Euangelium accipitur de speciali & propria significatione, pro doctrina annunciantे remissionem peccatorum, quę Legi opponitur, non ualeat consequentia: quia aliud in antecedente, & aliud in consequente significat, & sic fuit quatuor termini, q̄ connexione uera & firmā in argumēto nō admittuntur.

Simile

Simile & hoc est: Ioannes Baptista, & Christus, & Apostoli cōcionati sunt Euā gelium: Sed Ioannes dixit, Pœnitentiam agite, appropinquat enim regnum cœlorum: Matth. 3. Christus etiam cœpit prēdicare & docere, Resipiscite, instat enim regnum cœlorum: Matth. 4. Et Apostoli egressi prædicabāt, ut resipiscerēt. Ergo Euangelium nihil aliud est, quam concio pœnitentiæ & remissionis peccatorum.

Respondeo. Si Euangelium eodem modo in maiore & cōclulione accipitur, in generali significatione, pro tota doctrina ministerij uerbi, ualet consequentia. Si uero aliter in maiore, & aliter in cōclu sione sumitur, nempe in illa generaliter, in hac uero specialiter: quis nō agnosceret ambiguitatem?

I I.

Quædam fallaciam compositionis & diuisionis faciunt, dum ea quæ ad officium legis pertinent, Euangeliō adscribunt. Cuiusmodi est illud Ioan. 16. Spiritus sanctus arguet mundum de peccato, &c. Ergo Euangelium est concio arguēs peccata mundi. Respondeo: Est fallacia diuisionis, nam Christus in ea concione quam habet de officijs spiritus sancti, nō tātum ei attribuit, quod arguat: sed etiā,

D 5 quod

quod cōsoletur. Nam paulo antē inquit: Si non abiero, consolator ille non ueniet ad uos. Et capite priori, appellat eum pā-
tacletum. Et cap. 14. inquit: Rogabo pa-
trem, & alium cōsolatorem dabit uobis,
&c. & quidem distinctē dicit, eum argui-
turum mundum, & consolaturum apo-
stolos. Iam uero notum est, arguere pec-
cata, & consolari, non una eademque do-
ctrina fieri posse: scilicet uel sola lege, uel
solo Euangelio. Alterum enim est legis,
Rom. 5. Per legem agnitio peccati: alterum
Euāgelij, Matth. 11. Pauperes euangeliza-
tur. Quare si spiritus sanctus arguit peccatum,
necessē est eum id facere uoce &
officio legis. Præterea arguere peccatum
quid aliud est, quam indicare rem aliquā,
aut opus aliquod nō congruere cum nor-
ma iusticiæ diuinæ in lege expressa. Non
enim in Euāgelio Deus normam iusticiæ
expressit, sed in lege. Vbi enim non est
lex, nō est peccatum. Qua igitur rations
spiritus sanctus extra legem, seu sine offi-
cio legis arguet incredulitatem in Chri-
stum, esse quiddā ~~euāgeliū~~ illegitimū, quod
nō on congruat cum regula diuinæ iusti-
ciæ, probante aut improbante bona &
mala opera? Imo hoc ipsum dictum gene-
raliter de toto ministerio uerbi, cui præ-
cepit

est spiritus sanctus, intelligendum est.

III.

In Decalogo nihil habet in specie, aug-
poti in indiuiduo, de peccato in eredul-
tatis in Christu: ergo spiritus S. nō potest
lege id peccatū arguere, sed euāglio: et p
cōsequēs, Euāgeliū est cōcio pēnitētiæ.

Respōdeo, Nō ualeat cōsequentia: quia
maior huius argumēti nō est uera. Nā fal-
sum est, per lege, & officio seu sentētia le-
gis tantū dānari ea peccata, quē in præce-
ptis Decalogi expresse posita sunt. Chri-
stus enim hac Phariseorū opinionē Mar.
5, refutat, qui sic rationabant: Quintū præ-
ceptū dānat tantū id peccatū quod reue-
lat: sed tātū reuelat seu prohibet cēdē, &
nō irā, & signa irē: ergo nō dānat irā. Sed
Christus negat maiore, & aliā opponit:
Quod lex nō tātū dānet effectū, ut cēdē:
sed omnes causas interiores & actiones
eū effectū præcedentes, & cum eo coinci-
dētes, & pro manētes eū quocūq; modo.

Pharisaicum itaque est argumentum:
Lex arguit tantum ea peccata quā reue-
lat: sed nō reuelat, in eredulitatē in Chri-
stum esse peccatū: Ergo. Respōdeamus,
secundum Christi sententiam, maiorem
esse falsam. Primo enim præcepto dā-
nari omnem in eredulitatē aduersus Dei
reuela-

reuelatum uerbum. Cum autem incredulitas in Christu sit etiam species incredulitatis, necesse est, eam quoque illo precepto damnari. Valet consequentia a generi, cum signo uniuersali, ad quamlibet speciem, iuxta maximam eius loci. Deinde si primum preceptum non damnat incredulitatem in Christum, cur in Locis communibus & Catechismis, ubi in nostris Ecclesijs explicamus Decalogum, affirmamus fidem esse opus primi precepti?

III.

Doctrina, quae reuelat peccatum aliquod, est concio poenitentiae.

Euangelium reuelat aliquod peccatum, nempe incredulitatem. Ergo Euangelium est concio poenitentiae.

Respon. Non ualeat consequentia: quia maior non est plenè uniuersalis. Nam huiusmodi esse debebat: Illa doctrina, quae reuelat & arguit non unum tantum, sed omnis generis peccata, & habet normam iusticiae diuinæ, iuxta quam omnia uel bona uel mala opera iudicari possunt, & quæ est in eum finem principaliter instituta, ut arguat, terreat, & conterrat, & nullum alium magis proprium finem habet, est concio poenitentiae. Iam si fiat subsumptio, Euangelium est talis doctrina

Etina: cuilibet manifestum erit, minorē
esse falsam.

Sed si fiat subsumptio, Lex est talis do-
Etina: cuilibet manifestum erit, minorē
esse uerā, & conclusionē sequituram bo-
nā, quod lex sit cōcio pœnitētiæ dicēda.
Deinde consideretur discrimen inter re-
uelare & arguere. cū enim dicimus, Euā-
gelium reuelare incredulitatem, obiectū
tantum intelligimus, scilicet Christum.
Eum enim lex non reuelat: sed tamen in-
credulitatem aduersus reum, lex reue-
lat, & damnat, quātum ad commune ob-
iectum, scilicet Deum. Euangelium uerò
reuelat Christum, & incredulitatem in
eum, non sua, sed legis uoce arguit: hoc
est, ostendit Dei uoluntati patefactæ es-
se cōtrariam, ideoq; à Deo puniri. Quod
autem Euangelium in damnando in-cre-
dulitatem, non utatur proprio ministe-
rio, sed legis, Christus docet, eo quod di-
cit, credentem iam iudicatum, scilicet uo-
ce legis esse: & quod officium damnandi
incredulos, Moysi adscribit: & quod di-
cit, Nisi credideritis quod ego sim, morie-
mini in peccatis uestris. Ioan. 8.

Hæc omnia simplici animo propone-
re uolui, id quod etiam suprà dixi: nō ut
quenquam laedere, sed ut bonos & pios
homines

homines monerem, ne temerè Legis & Euangeliū discrimen confundant, quo nihil est perniciosius. Si qui aliquid monere uolent, uel contrarium stabilire, eos amanter oro, ut solidè, perspicuè & cādide, sua fundamenta toti Ecclesiæ Christi proponāt, & nostra grauiter ac uerè cœtant. Nam canino more rātum unam aliquam particulam lacerare, ad inuidiam conflandam, & ipsa fundamenta ne digitulo quidē uno attingere, ualde sceleratum & impium est.

FINIS.

BASILEAE, EX OFFICINA
Iacobi Parci, Anno Domini
M. D. LIX. Mensē
Augusto.

